

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm

m.registrator@regeringskansliet.se
filip.vestling@regeringskansliet.se

Malmö 2018-04-09

E.ON Sverige AB (Publ)

205 09 Malmö
www.eon.se

Karin Jönsson
Tel 070-5095597

Besöksadress:
Carl Gustafs väg 1

E.ON Sverige AB – yttrande avseende Energimyndighetens rapport ER 2018:6 "Slopande av anslutningskostnaden för havsbaserad vindkraft" (diarienumr M2018/00560/Ee)

E.ON Sverige AB (E.ON) har inbjudits att lämna ett yttrande avseende rubricerad remiss. E.ON Sverige äger och driver både land- och havsbaserade vindkraftsanläggningar med en sammanlagd effekt av ca 370 MW och är även tjänsteleverantör av serviceavtal för vindkraft. E.ON arbetar med projektering av ytterligare vindkraftparker både på land och till havs på ett antal platser runt om i Sverige.

Sammanfattning

- E.ON är mycket positiva till att nätanslutningskostnaden för havsbaserad vindkraft slopas i enlighet med Energiöverenskommelsen. Sverige har goda förutsättningar för havsbaserad vindkraft som utgör en betydande del av lösningen för att uppnå ett helt förnybart elsystem 2040.
- Havsbaserad vindkraft kommer att kunna bidra med stora volymer elproduktion, hög effekttillgänglighet och systemtjänster i södra Sverige där behovet är stort. I ett urval av projekt som ska erhålla slopad anslutningskostnad bör därför projekt med lokalisering till elområde SE3 och SE4 prioriteras.
- Båda de alternativa modeller som presenteras av Energimyndigheten är relevanta för att uppfylla målen med ett slopande av anslutningskostnaden och valet av modell är därför inte avgörande. Hur urvalskriterierna utformas vid en ev begränsning av det totala stödet kommer dock att bli avgörande för stödets samhällsekonomiska effektivitet. Ett sådant urval bör (utöver lokalisering) utformas för att minimera den totala nätanslutningskostnaden per producerad mängd energi som tillförs elsystemet.
- Havsbaserad vindkraft kommer att kunna realiserars i i större omfattning i Sverige på ca 10-15 års sikt, men villkoren för genomförandet av den slopade nätanslutningskostnaden behöver tydliggöras och beslutas redan nu på grund av de långa ledtiderna för projekten. Nästa fas i arbetet med att detaljera och genomföra Energimyndighetens förslag behöver därför komma igång omgående i dialog med berörda aktörer.

Bankgiro: 5395-9821
PlusGiro: 604148-7
Org.Nr: 556006-8420
Säte: Malmö

Nyttan av slopad anslutningskostnad för havsbaserad vindkraft

I den svenska energiöverenskommelsen från juni 2016 fastställdes målet om 100 % förnybar elproduktion till 2040. Åtgärden, som i överenskommelsen formulerades "anslutningsavgifterna till stamnätet för havsbaserad vindkraft bör slopas", är i högsta grad central för att uppnå målet. Storskalig havsbaserad vindkraft har som Energikommisionens konstaterade i sitt slutbetänkande en viktig roll att spela i det framtida svenska energisystemet. Mot den bakgrunden är det uppenbart att åtgärden är en central komponent i Energiöverenskommelsen och att Energimyndighetens redovisade uppdrag har till uppgift att svara på hur ett slopande av anslutningskostnaden för havsbaserad vindkraft ska genomföras, inte om.

Vi finner det besynnerligt att Energimyndigheten trots detta väljer att på flera ställen i rapporten ifrågasätta nyttan med och skälen för ett genomförande av ett slopande av anslutningskostnaden för havsbaserad vindkraft. E.ON kommer inte att på detaljerad nivå bemöta de invändningar som Energimyndigheten lyfter i rapporten då vi inte anser det ligga i Energimyndighetens uppdrag och därför heller inte kan anses vara en frågeställning som bör hanteras varken inom ramen för remissen eller det fortsatta genomförandet. Dock vill vi kort belysa några enligt vår uppfattning direkt felaktiga resonemang som lyfts i rapporten.

För det första lyfts risken för en utträngningseffekt på andra marknadsaktörer inom elcertifikatsystemet. Svensk Vindenergi publicerade i februari 2018 uppdaterad statistik och prognos över utbyggnaden av vindkraft i Sverige och konstaterade att utbyggnads målet för elcertifikatsystemet på ytterligare 18 TWh till 2030 kan nås redan 2021. Bedömningen bekräftas även av de slutsatser som dras i Energimyndighetens rapport. Tidpunkten för när målet uppnås kommer därför med största sannolikhet att infalla med god marginal före den första tidpunkt då ett havsbaserat vindkraftsprojekt under en ny ordning med slopad anslutningskostnad kan komma att tas i drift. Införandet av en slopad anslutningskostnad kommer alltså, tvärtemot Energimyndighetens slutsats i rapporten, inte att få någon direkt påverkan på elcertifikatmarknaden och endast en marginell indirekt påverkan via det framtida elpriset.

Energimyndigheten återupprepar en bedömning från en tidigare rapport att ett stöd till havsbaserad vindkraft inte är samhällsekonomiskt motiverat före år 2030, men glömmer här än en gång att de långa ledtiderna för havsbaserad vindkraft kräver att incitamenten för fortsatt projektering och tillståndsprocesser för havsbaserad vindkraft kommer på plats redan nu för att projekten ska kunna realiserats på sikt.

Vidare ifrågasätter Energimyndigheten också i rapporten att havsbaserad vindkraft är en del av lösningen för att hantera underskottet av produktion i södra Sverige. Underskottet utgör redan idag en stor begränsning för tillväxt och utveckling i södra Sverige, en problematik som kommer att tillta kraftigt efterhand som kärnkraften fasas ut. Det är ett etablerat faktum att havsbaserad vindkraft

har stora möjligheter att bidra till storskaliga volymer produktion, hög effekttillgänglighet och även systemtjänster till elnätet. Samtidigt ser vi redan idag hur utbyggnaden av landbaserad vindkraft stagnerar i de södra delarna i Sverige som ett resultat av konkurrens om landområden och bristande acceptans för fortsatt utbyggnad nära tätbebyggda områden.

Det är svårt att förstå vilka alternativa scenarion för utveckling av elsystemet som Energimyndigheten ser, där inte havsbaserad vindkraft kommer att utgöra en viktig och betydande komponent för att uppnå ett helt förnybart system och trygga elförsörjningen i södra Sverige. Särskilt inte som Sveriges roll som fortsatt nettoexportör av förnybar elproduktion betonas i såväl Energiöverenskommelsen som Energikommissionens slutbetänkande.

Erfarenheter av subventionerad anslutningskostnad i andra länder

Precis som Energimyndighetens beskriver finns betydande skillnader i stödsystem och lokaliseringsmodell för havsbaserad vindkraft mellan Sverige och andra länder runt Östersjön där undantag för anslutningsavgift finns, där stödet i de flesta länder i jämförelsen baseras på ett anbudssystem för urval av aktörer och definition av stödnivå.

På sikt ser E.ON gärna en anpassning av det svenska stödsystemet för förnybar elproduktion och att elcertifikatsystemet byts ut mot ett anbudsförfarande med en marknadsbaserad premie, som är bättre lämpat att följa teknik- och marknadsutvecklingen utan att negativt påverka gjorda investeringar. Dock kräver ett byte av stödmodell troligen större förändringar än vad som kortsiktigt kan hanteras inom ramen för arbetet med att genomföra den slopade nätanslutningskostnaden.

En hel del viktiga erfarenheter kan dras från andra länders utformning av en subventionerad nätanslutning för havsbaserad vindkraft kan ändå dras. Bland annat visar erfarenheten att tydliga och förutbestämda regler som styr villkoren för slopad nätanslutningsavgift är nödvändiga för ett effektivt system som minimerar kostnaderna för alla berörda aktörer. Vi instämmer i Energimyndighetens bedömning att en nyckelfaktor för att sänka kostnadsnivåerna är att skapa en långsiktigt förutsägbar utbyggnadsplan, vilket är möjligt även inom ramen för en svensk modell.

Oavsett val av modell för slopad anslutningskostnad är det viktigt att stamnätsoperatören, i Sveriges fall Svenska Kraftnät, får ett tydligt definierat ansvar att utveckla och anpassa utbyggnadsplanerna för stamnätet på ett sätt som skapar transparens, tydlighet och framdrift i anslutningen av den havsbaserade vindkraft som ska erhålla stöd.

Det är även av vikt att mer detaljerade villkor för slopad nätanslutning kommer på plats tidigt i den fortsatta processen, för att skicka rätt signaler till marknaden och därmed minimera risk och kostnader i fortsatt utveckling av vindkraftprojekten.

Den svenska processen bör fortsatt baseras på transparens samt dialog med berörda aktörer, för att också säkerställa att erfarenheter från olika intressenter beaktas i fastställandet av mer detaljerade villkor.

Synpunkter på modell för genomförande av slopad anslutningskostnad

Energimyndigheten presenterar i sin rapport två alternativa modeller för genomförande av slopad anslutningskostnad för havsbaserad vindkraft, där Energimyndigheten i första hand förordrar modellen som innebär delvis slopade anslutningskostnader genom stöd till sjökabel. E.ON anser att båda modellerna är relevanta och möjliga att genomföra och anser inte att valet av modell är avgörande för att säkerställa att målen med ett genomförande av stödet uppnås.

Det är dock viktigt att modellen säkerställer att valet av nätanslutning för en vindkraftspark som erhåller stöd baseras på en samhällsekonomisk lönsamhetsbedömning och att valet av lokalisering och spänningsnivå för anslutningen avgörs av vad som är mest samhällsekonomiskt samt tekniskt lämpligt för varje enskilt projekt, snarare än att styras av hur modellen för stöd utformats.

Primärt är att säkerställa att ett genomförande av slopad anslutningskostnad kommer på plats och att villkoren på tidigt stadium kan tydliggöras, där valet av modell här är sekundärt givet att målen med stödet kan uppnås med flera olika modeller. Aspekter på valet av modell som skulle kunna bli avgörande kan handla om genomförbarhet med hänsyn tagen till EU:s statsstödsregelverk, men här saknas underlag i Energimyndighetens rapport för att dra någon slutsats. Energimyndighetens förslag behöver därför omgående kompletteras med underlag på denna punkt.

Energimyndigheten lyfter behovet av att, i avsaknad av anbudssystem, skapa någon form av urval och konkurrenssituation som säkerställer att den slopade anslutningskostnaden genomförs på ett samhällseffektivt sätt. Här skriver Energimyndigheten att stödet bör kopplas till krav på vindkraftparkens totala kostnadseffektivitet och påverkan på elsystemet i sin helhet. E.ON instämmer i den bedömningen och anser att urval av svenska projekt bör prioritera anslutningspunkter (vindkraftprojekt) som lokaliseras till platser där det finns eller kommer att finnas ett underskott av elproduktion, dvs i första hand till elområde SE3 och SE4. Detta för att maximera den samhällsekonomiska nyttan och positiv påverkan på elsystemet.

Ur kostnadssynpunkt är storskaligheten en avgörande faktor för havsbaserad vindkraft. Där är därför av stor vikt att regelverket för slopad nätanslutningskostnad inte blir begränsande med avseende på den totala volymen producerad energi från ett projekt, utan att eventuella urvalskriterier utöver geografisk lokalisering syftar till att minimera den totala nätanslutningskostnaden per inmatad enhet energi (MWh/år) som kommer att produceras.

I Energimyndighetens rapport utvecklas inte vidare i bakgrundsbeskrivningen hur urvalskriterier närmre skulle kunna utformas. Dock finns i utkast till förslag om förordning om stödet på s 54 i rapporten en skrivning under 5 § som syftar till att introducera en begränsning av det stöd som betalas ut och som lyder " [...] får stöd lämnas med högst X kronor per kilowatt baserat på den effekt som vindkraftsanläggningen högst kan leverera". Det är oklart om Energimyndigheten faktiskt föreslår att en begränsning av stödet utformas på detta sätt eller om det bara är ett exempel på hur en förordning för stödet kan utformas.

Dock vill E.ON framhålla att en eventuell begränsning av totalkostnaden för stödet istället bör göras på en total budgetnivå, inte per projekt. Om totalkostnaden ska begränsas bör, som redan beskrivits, detta göras genom urval av projekt och där urvalet alltså bör syfta till att optimera lokalisering ur systemperspektiv och att minimera kostnaden per producerad mängd energi som tillförs elsystemet. I annat fall riskerar stödets utformning att leda till en suboptimering genom att stödet inte tydligt styr mot de projekt som ur ett systemperspektiv har bäst lokalisering och samtidigt mest kostnadseffektiv produktion och riskerar leda till att stödet överhuvudtaget inte bidrar till ett framtida realiserande av havsbaserad vindkraft i Sverige.

Med vänlig hälsning,

E.ON Sverige AB
Corporate Affairs and Sustainability

Karin Jönsson
Energy Policy Manager

E.ON Wind Sweden AB
E.ON Climate and Renewables

Andreas Hammar
Development Manager Offshore